

Nauka pozwala społeczeństwu osiągnąć dwie zasadnicze korzyści poznawcze. Pierwsza z nich sprowadza się do odkrywania rzeczy nowych, natomiast druga zmierza do bardziej efektywnego, lepszego poznania dotychczasowej wiedzy. Jak trafnie pisał Mieczysław Szerer – „cięży na nauce jakby błogosławiona klątwa syzyfowej pracy: nigdy nie kończy dzieła, nigdy nie spoczywa, każdego dnia na gruzach gmachu, który wzniosła wczoraj, poczyną budować na nowo”¹.

Problematyka, której dotyczy niniejsze opracowanie, niewątpliwie nie jest zagadnieniem nowym. Przeciwnie, zagadnienie kar za popełnione przewinienia towarzyszy człowiekowi niemal od zarania dziejów. Utrwalony wydaje się pogląd, że kara wywodzi się wprost z zemsty, postrzeganej jako bezpośrednia reakcja na doznaną krzywdę lub szkodę². W wymiarze publicznym kara, rozumiana jako reakcja społeczna egzystująca jeszcze przed wykształceniem się nowoczesnej państwowości, swą genezę ma jednak w kilku źródłach, tj. w zemście publicznej, sprawiedliwości wymierzanej przez ojca rodziny oraz w sądownictwie sakralnym, które wykształciło się najpóźniej³.

¹ M. Szerer, *Kara. Szkic socjologiczny*, Kraków 1910, s. 2.

² *Ibidem*, s. 4.

³ J. Makarewicz, *Wstęp do filozofii prawa karnego w oparciu o podstawy historyczno-rozwojowe*, Lublin 2009 (reprint), s. 233.

Podkreślić wypada, że poglądy zawarte w przedkładanym opracowaniu są wyłącznie rozwinięciem dotychczasowych zapatrywań na pojmowanie kary, a ściślej rzecz ujmując, stanowią mały wkład w rozwój obecnego postrzegania kary kryminalnej. Wraz z postępem cywilizacyjnym kara wydatnie zmieniała bowiem swoje oblicze. Powstawały nowe jej rodzaje, a niektóre spośród nich odchodziły w niebyt. Zmieniał się też sam sposób ich wykonywania, przez co m.in. stawały się bardziej lub mniej dolegliwe. W konsekwencji ewoluował stopień możliwości realizacji celów, jakie zakładano za ich pomocą osiągnąć. Nie sposób wreszcie pominąć okoliczności, iż kara jest od wielu lat wiodącym instrumentem kształtowania polityki kryminalnej. Nie pozostaje to bez wpływu na jej rozwój.

Zagadnienie kary jest więc wybitnie wielowymiarowe, co siłą rzeczy znajduje również odzwierciedlenie w niniejszej monografii. Czytelnik znajdzie tu artykuły poświęcone różnorodnej problematyce oscylującej wokół kary, dotyczące nie tylko poszczególnych jej rodzajów czy aspektów wykonywania, lecz także zagadnień zdecydowanie szerszych, jak choćby uwag w nawiązaniu do obowiązującej filozofii karania za przestępstwa skarbowe oraz karalności zbrodni przeciw ludzkości.

Stan prawny monografii naukowej został określony na dzień 31 grudnia 2022 r.

Alicja Grześkowiak
Igor Zgoliński